

Ki volt Dinom-Dánom? Rege a Hunyadiak korából

Régen, nagyon régen, ezelőtt majdnem ötszáz esztendővel, mikor a hős Hunyadi János azt a fényes győzelmet vette a törökökön Szent-Imrénél: akkorról szól regém a dicsőség korszakából és a ki figyelemmel hallgatja, megtudja, hogy ki volt Dinom-Dánom?

Kemény Simon, az önfeláldozó nagy vitéz, ruhát cserélt Hunyadival s a csata hevében csak órá rohanó törökök által végre leszuratott. Mikor a pogányok a Hunyadinak vélt vitéz fejét diadalittasan tánczolták körül: rájuk ront az igazi Hunyadi a hegyek mögül s mondhatom, hogy pogányul lekaszabolta őket. A győzelem emlékére egy kis kápolnát építtetett ott a csatamezőn, egy nagyobbat pedig Tövisen. A tövisi kápolnához egy ősz barátot rendelt őrizőnek, a szentimreit pedig hosszas kérések után Dindánnak, egy öreg vitéznek két fiára bízta. A tövisi kápolna a mai napig is mint róm. kath. templom áll fenn a gondos ősz barát eszes végrendelete folytán, de hogy mi lett a másikkal? azt csak azután regélhetem el, ha elmondottam a két fivér életét.

Dindán már öreg vitéz volt, de azért a csatákból soha el nem maradt. Ott kívánt harcolni hol legtöbb a pogány. Fiai ezt a harcias vágyat nem örökölték tőle; azok inkább szerették a csendes, elvonult életet, jó ételeket s tiszta, öreg borokat élvezni. Ezeket felismerve az öreg harczfi, szépen megkérte fővezérét, hogy fiai gondjára bizná a szentimrei emlékkápolna őrizését, azok majd vigyáznak rá, hiszen oly nagyon félnek a fegyvertől, hogy azt csak szükségből, önvédelemre használják. A vezér beléegyezett, s a két ifju, kik közel valának a harmincz évhez, elfoglalták nyugodalmas állásukat.

Mikor pedig az öreg Dindán magukra hagyta őket, ott ültek jó ideig, míg végre megszólalt a nagyobbik:

–Mit eszünk Dánom öcsém?

–Az van. De mit iszunk Dinom bátyám?

–Egyet mondok– kettő lesz belőle, Dánom öcsém,

Ki volt Dinom-Dánom?

Írta: Péterfi Tamás

2014. február 22. szombat, 09:20 - Módosítás: 2014. február 22. szombat, 13:17

–Hallom, hallom, Dinom bátyám.

–Az atyusnak sok jó bora van otthon Dánom öcsém!

–De bajos lesz ám abból kaparintani, Dinom bátyám!

Erre aztán mindkettő igazat hagyva elhallgatott s nagysokára a vén főzőné zavarta meg a hallgatókat, a mint belépett a párolgó ételekkel... Igen, ételekkel... még pedig azért ételekkel, mert meg vala hagyva, hogy egyszerre mindet hozzon be, a mit fölakar tálalni és ne hagyja legutoljára a legjavát. Fogyott a tálak tartalma a két fivér étvágyától, akárcsak a pogányok élete Hunyadi körül. Mikor már jóllaktak volna, újra gondolatokba merültek mind a ketten. (A borról gondolkozhattak.) Végre nagykesőre megszólal a nagyobbik:

–Keserű élet ez Dánom öcsém!

–Szomjan elveszünk Dinom bátyám!

–De még a legyek is kikacszagnak így Dánom öcsém!

–Még rablóknak is savanyu lenne ez, Dinom bátyám!

–Fundáljunk ki valamit, Dánom öcsém!

–Érettebb az esze hozzá, Dinom bátyám.

–Dejszen, a tied fiatalabb s könnyebben foroghat, Dánom öcsém!

Pedig dehogy gondolkoztak! hiszen sokkal lustábbak voltak annál, mintsem gondolkozni ne restelték volna. Csak odabámultak mind a ketten az asztal kiürült táaira s addig bámultak, míg végre mind a kettő elaludt. S ez így folyt egy hétig, minden áldott napon, míg megsokalta a vén főzőné, s mikor megérkezett a staféta vasárnap, hogy a jövő hétre való ételneműt átadja: a vén főzőné betegnek tette magát. Ezen aztán elbámult Dinom s Dánom is.

–Mond meg a nagyasszonynak, – sugá a staféta fülébe– hogy nagyon gyöngye vagyok s ha nem küld egy kis hordó jó erős bort, hát itt hagyom a fiait.

De ezt úgy sugta, hogy a mellette álló Dinom s Dánom szintén jól hallhatták. Egymásra néztek, mintha egyet gondoltak volna, de restebbek voltak annál, hogy szóljanak. Hétfőn az ebédnél borasztal várta. Nem szólottak semmit, hiszen restebbek voltak annál, mintsem hogy szóljanak, hanem csak ettek és ittak. Egy hét alatt vége vala a kis hordó csapja csorgásának s mire a staféta újra megjött, nagyon szomorú arcokat vágott Dinom s Dánom.

Dánom elfeküdt az ágyba s mikor a staféta az kérdezte, hogy talán beteg? Azt felelte a sok bortól kipirult arccal, hogy igen gyöngén érzi magát. Jó lenne, ha a jó mama az ő számára szintén küldene egy nagyobb hordó jó erős bort, a mi ötlet helyrehozná. Másnap délből újra ott volt a nagy hordó bor s kezdték inni, de olyan hévvel, mint a pusztá homokja a csurgó esőt. Ez volt csak a kedvükre. Leitták magukat mind a ketten a fekete föld sötét göröngyéig s olyan lármákat csaptak, mint egy mulatozó örömmittas had. Mondanom sem kell, hogy ebből a mindenjóból az öreg főzőnének kijutott a magáé, hiszen egy huron pendült velük.

Reggeltől estig, estétől reggelig tartott a zaj, a lárma, csak úgy zugott bele a vidék. Az édes mama mindig gondoskodott a hordók csapjának megnyirkosításáról, a kedves fiúk torkának megnedvesítéséről, hogy ezáltal a betegségből felépüljenek, a gyengeségük megerősüljön. És örvendett, hogy távol Fehérvártól legalább nem hallja mindenki! Mert hiszen úgy szerette mind a kettőt– édes gyermekei voltak!

A nép, az Istenadta nép, mely fáradtsággal, verejtékkal kereste meg mindennapi száraz kenyerét: összecsoportosult, ha arra járt, meghallgatni a mulatók lármáját.

Ki volt Dinom-Dánom?

Írta: Péterfi Tamás

2014. február 22. szombat, 09:20 - Módosítás: 2014. február 22. szombat, 13:17

–Ki van ott benn? –kérdék az érkezők.

–Dinom-Dánom.

A kurjongatások csendesültek, ki-kitörtek, de szünni nem akartak. Így tartott ez hosszú, nagyon hosszú időkön át, s még a távol lakó vidékekről is lejártak meghallgatni a mulatást, az örömozajt, hogy mit csinál Dinom-Dánom?

A dicső nagy nap emléke: a szentimrei kápolna ma fedél nélkül áll, mert csak a falának dűledező kőrakását hagyta meg számunkra az idő és Dinom-Dánomnak könnyelmű gondolkozását.

De maradt egy szó és azóta az országban ha bármerre lakoma van, a hol sokat esznek, isznak, nem mondják azt korhelységnek, vagy egyébnek, mert nem tudják és nem lehet azokkal kifejezni azt: mikor esznek többet a rendesnél, és isznak többet a kelleténél, lármáznak kétakkora szájjal, tánczolnak dűledező fővel, meg roskadozni indult lábakkal, ölelkeznek bolondjába, csókolodznak kelletlenül, beszélgetnek izetlenül, ordítanak vad indulattal, óh még sok mindenféle rejlik abban a szóban, ha azt mondják, hogy dinom-dánom volt.

A *Ki volt Dinom-Dánom?* 1896-ban jelent meg Péterfi Tamás, *Székelyföldről* című kötetében. Ahogy a könyv előszavában írja:

„E könyvemben is, miként czime mutatja, a Székelyföldről irok, ismertetve Attila utódait a székelyeket.”

Péterfi Tamás 1871-ben született Nagyajtán, unitárius székely, földműves család hatodik gyermekeként. A szülőfalujában járta az öt elemi osztályt, majd már, mint inas végezte el Baróton a gazdasági felső népiskola három osztályát. Bejárta Erdélyt, megtanult németül és románul is, a székelyek, románok és cigányok között járva alapos néprajzi ismereteket szerzett. 1899-ben a kereskedelmi- és iparkamarai hivatalba került, s még ez évben Pestre költözött, ahol kezdetben mesék és cikkek írásával kereste kenyerét, majd a Magyar Gazdasági Egyesület szaklapjánál, a Közteleknél lett főmunkatárs. Közgazdasági munkáiért az Országos Gazdaszövetség 1904-ben elismerő

Ki volt Dinom-Dánom?

Írta: Péterfi Tamás

2014. február 22. szombat, 09:20 - Módosítás: 2014. február 22. szombat, 13:17

oklevéllel tüntette ki. Számos újságba írt elbeszéléseket, költeményeket és szaktárcákat, több könyve is megjelent.

Irodalom:

Péterfi Tamás: Székelyföldről. Beszélyek, regék, góbéságok. Harmath J. Könyv- és Papírkereskedése, Torda, 1896. 127-134.

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái.

<http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/p/p19708.htm>